

Потпуковник Маркус Видмер,
изасланик одбране
Швајцарске
у Београду

Петсто година неутралности

У Швајцарској, земљи неколико култура, језика и религија, неутралност је увек служила и да гарантује унутрашњу кохезију. Истовремено, Швајцарци озбиљно схватају безбедносне изазове, сматрајући да управо статус неутралне државе подразумева дужност да се буде одговоран према безбедности своје земље.

Швајцарска је једна од најбогатијих земаља на свету, са бруто националним дохотком који је у 2006. години, примера ради, износио око 53.000 долара по глави становника. Препознатљива је и по банкарском систему, поузданим сатовима и чоколади, али и по Ватиканској гарди, основаној 1506. године, коју чине само војници Швајцарци, у оно време чувени по оданости и храбрости.

Мање је познато, међутим, да међународна скраћеница њеног имена – CH – потиче од *Confoederatio Helvetica*, како на латинском гласи назив те земље, одабран да би се избегло фаворизовање неког од четири службена језика (немачког, француског, италијанског или романша).

У тој савезној парламентарној држави, коју чини 26 кантона и у којој постоји директна демократија, живи нешто мање од осам милиона становника, од којих чак 21 одсто чине странци. Данас је она чланица ОУН, Савета Европе, Оебса и других организација и Програма Партнерство за мир.

Са изаслаником одбране те земље у Београду потпуковником Маркусом Видмером разговарамо о још једној занимљивој одлици Швајцарске – њеним респектабилним оружаним снагама.

■ Премда има око 7.700.000 становника, Швајцарска развија значајне оружане снаге. Пре реформе 1995. године, чинило их је готово 400.000 људи, да би до 2004. године биле смањене на 220.000, укључујући и резерву. Колике су те снаге данас? Која је њихова кључна улога? Којим савременим средствима наоружања располажу?

– Активну снагу швајцарских оружаних снага чини 120.000 људи, плус 20.000 регрута и 80.000 резервиста. Занимљиво је да су од тог броја само њих 4.000 професионални војници. У Швајцарској имамо развијен систем милиције, који подразумева да сваки грађанин треба да сноси извесну одговорност за заједницу, независно од свакодневног посла у оружаним снагама, политици или другим организацијама.

Као и многе друге оружане снаге, тако и оружане снаге Швајцарске имају три основна задатка, за које се морају припремати и бити спремни да их извршавају. Реч је о задацима у области безбедности и одбране, потом подржавању јавних послова за добробит популације и промоцији мира.

Савремено наоружање наше војске, између осталог, чине и тенк Leopard 2, борбено возило пешадије CV 90, оклопни транспортер Mowag Piranha, Mowag Eagle II 93/97 возило за осматрање, ПВО систем Stinger, борбени авион F/A-18 C/D, транспортни хеликоптери Super Puma i Cougar, Eurokopter EC-635, систем за надзор и контролу ваздушног простора FLORAKO, интегрисани систем артиљерије за командовање и управљање ватром INTAFF, Ascom IMFS здружени војни комуникациони систем и командно-информациони систем КоВ.

О неким од већих инвестиција, као што је то било набављање F/A-18, током деведесетих година одлучивали су грађани на референдуму.

■ *Познато је да су сви способни Швајцарци до тридесете године живота војни обвезници. Тврди се и да можете мобилизовати целу популацију у року од 12 часова. Ако је то тачно, онда се у Швајцарској веома озбиљно перципирају савремени безбедносни изазови, ризици и претње?*

– У члану 59. федералног Устава стоји: *Сваки Швајцарац је обавезан да служи војни рок. Алтернативно цивилно служење биће обезбеђено по закону.* Током регрутације установљава се да ли је војни обвезник подесан за служење. Ако се прогласи способним, одслужиће војни рок, или ће отићи на цивилно служење. Обвезници за које се утврди да не одговарају за војну службу, могу бити добри за служење у цивилној заштити. Тако је, примера ради, у 2005. години регрутацију прошло 33.923 људи, међу којима је било и 139 жена. Од тог броја, 20.155 је оцењено одговарајућим за суужење рока. Од оних који су проглашени неподесним, 5.274 је било подесно за службу цивилне заштите.

Дакле, нису сви способни швајцарски грађани војни обвезници у оружаним снагама.

Када је реч о мобилизацији, концепт о спремности у року од 12 сати није концепт на коме се заснива наш рад. Анализе безбедносних изазова, ризика и претњи показују да није потребно да оружане снаге буду способне да изнесу све своје задатке у том времену. Претходни систем мобилизације је, због веће ефикасности, замењен прилагодљивијим системом *постепене спремности*. У том систему су од почетка доступни регрути који завршавају своју војну обавезу изједна и који су приступили специјалним јединицама за брзо реаговање након завршетка основне обуке. Поред њих, ту су и професионални војници и добровољци по уговору, али и цивилно особље.

У следећем кораку систем спремности осигурава да јединице могу бити ангажоване и за време њихове редовне обавезне обуке.

У случају да се безбедносна ситуација наруши тако темељно да се Швајцарска суочи са акутном и одређеном војном претњом, њене оружане снаге могу се и томе прилагодити. Тај процес познат је као *изградња снаге* и ослања се на модификације наоружања и опреме, повећање снаге и друго. То је оно што сам већ поменуо као систем постепене спремности.

У складу са дугом традицијом, након основне обуке, сваки војник своје лично наоружање и опрему носи кући, како би био спреман за годишње курсеве на којима ће обновити своје знање.

Као што видите, безбедносни изазови заиста се озбиљно схватају у Швајцарској. Они морају да се тако разумеју зато што статус неутралне земље подразумева дужност да се буде одговоран према безбедности своје земље. То није увек лако, нити јефтино.

■ *Током векова, пребродивши различита искушења, Швајцарска је успела да сачува статус неутралне земље. Упркос томе, од 1953. године до сада учествовала је у 93 међународне мисије. На који начин доводите у равнотежу статус неутралности и тако широко ангажовање?*

– Први швајцарски контингент од неких 90 људи био је ангажован 1953. године у Надзорној комисији неутралних нација, у надзирању примирја између Северне и Јужне Кореје.

Трајно неутрална земља не може да прихвати било какве обавезе у миру које би је одвојиле од њених обавеза према неутралности у случају конфликта. То значи да је забрањено стварати војне базе у иностранству и улазити у било каква војна савеза. У Швајцарској, земљи неколико култура, језика и религија, неутралност је увек служила и да гарантује унутрашњу кохезију. Према истраживањима јавног мњења, између 80 и 90 одсто Швајцараца мисли да наша земља треба да одржи неутралност, која је била успешан алат швајцарске спољне и безбедносне политике и показала је своју вредност и у два светска рата.

Савет популарног швајцарског светитеља Николаса од Флије: *Не уплићите се у послове других људи* било је обележје швајцарске политике готово 500 година. Земља је фактички неутрална од 1515. године, статус који је формално признат и који су гарантовале велике европске силе након Наполеонових ратова 1815. године.

Међутим, историја Швајцарце није научила само да се ману туђих послова већ и значају активне солидарности. Неутралност спроводимо активно, са солидарношћу, на начин који одговара ситуацији. Стога се мисије које промовишу мир могу предузимати само ако задовољавају пет услова. Пре свега, треба да буду базиране на мандату УН или ОЕБС-а и морају да су подударе са принципима наше спољне и безбедносне политике. Учешће у њима је добровољно, а учесници – појединци и јединице – могу бити опремљени само оружјем за личну заштиту или оним неопходним за извршавањем дужности. Не долази у обзир учешће у оружаним акцијама наметања мира. Најзад, учествовање у мисијама одређује Влада. Ако је мисија под оружјем, одбори за спољну и безбедносну политику оба законодавна дома морају да буду консултовани. Уколико је ангажовано више од 100 људи, или мисија траје дуже од три недеље, тада учествовање у мисији мора да одобри Парламент.

У мојој земљи влада уверење да допринос промоцији мира у међународном контексту служи за промовисање мирног решавања конфликта. На тај се начин Швајцарска осигурава да последице конфликта по њу буду сведене на најмању меру. Желимо да допринесемо стабилности и миру ван наших граница, односно изградњи међународне заједнице са демократским вредностима како бисмо смањили ризик да Швајцарска и њено становништво буду погођени последицама нестабилности и рата у иностранству, те са намером да осигурамо нашу међународну солидарност.

Код нас се трајно процењује равнотежа између нашег војног ангажовања у иностранству и поштовања наше неутралности. Захваљујући непосредној демократији, у важним случајевима наши грађани могу рећи своју реч – колико далеко желе да се обавезу. Тренутно, у иностранству имамо око 250 припадника наше Војске.

■ *Учествовање у бројним мировним операцијама подразумева и озбиљну сарадњу са оружаним снагама других, партнерских земаља. Који су основни постулати те сарадње? Где је ту место сарадњи са Војском Србије и који су начини да се та сарадња унапреди?*

– Садашње и предвидљиве претње безбедности не познају границе. Међународном сарадњом оне углавном могу успешно да се сузбију. Развијање капацитета за сарадњу са оружаним снагама других земаља у складу је са неутралношћу све док не изазове неопозиве обавезе и зависност у области одбране. Таква интероперабилност повећава слободу акције. Међународна сарадња је традиционална у оружаним снагама, посебно у области обуке, али и мисијама унапређења мира. Сарадњи, која ни на који начин не доводи у питање швајцарске обавезе према неутралности, дат је додатни значај у нашој стратегији, названој *Безбедност кроз сарадњу*.

Исти принципи важе и када је реч о сарадњи са Србијом. Последњих недеља направили смо неколико значајних корака. У априлу ове године заједно са амбасадором своје земље у Србији сусрео сам се са министром одбране Драганом Шутановцом. На основу те корисне дискусије сада примењујемо нови пројекат, у оквиру кога ће српска делегација сагледати нашу обуку за промоцију мира, док ће један српски официр у исто време учествовати на швајцарском курсу за војне посматраче УН (SUNMOC). Постоје идеје и пројекти који би могли разматрати у будућности, али како смо ми мала земља, више волимо да идемо корак по корак и увек по чврстом тлу.

Поред наших билатералних активности, постоји дуга, добра традиција српског учешћа на курсевима Партнерства за мир које организује Швајцарска, и изнад свега, на курсевима Женевског центра за политику безбедности и Женевског центра за демократску контролу оружаних снага.

■ *Мислите ли да ће светска економска криза утицати на даљу сарадњу оружаних снага наших земаља?*

– Јасно је да она може отежати похађање курсева у иностранству, али надам се да курсеви у Швајцарској представљају добру инвестицију и да криза неће трајати предуго. Мислим да лични контакти треба да нам помогну да пребродимо тешка времена. Један корак у том правцу је и овај разговор. Можда је тренутна ситуација прилика да једни од других учимо како се оружане снаге суочавају са таквим проблемима. Србија и Швајцарска плове истим бродом, јер припадају истој групи кључних светских финансијских органа, институцијама Бретон Вудса. То ће нас више зближити у будућности. ■

Снежана ЂОКИЋ
Снимио Зоран МИЛОВАНОВИЋ

Посета делегације Министарства одбране Шпаније

Државни секретар Душан Спасојевић примио је 4. јуна делегацију Министарства одбране Краљевине Шпаније коју је предводио генерални секретар за политику одбране Луис Квеста Сивис.

Разматрајући питања из домена билатералне сарадње у области одбране, обострано је констатовано задовољство нивоом сарадње, дефинисане су области у којима је могуће направити даљи напредак и договорени конкретни кораци у том правцу. Договорене су посете на високом нивоу у наредном периоду.

Говорећи о политичко-безбедносној ситуацији у региону, државни секретар Спасојевић изнео је основне ставове државне политике према највећем безбедносном проблему у региону, ситуацији у јужној српској покрајини Косово и Метохија. Захвалио је на принципијелној подршци Шпаније борби Србије за очување основних принципа међународног права и истакао изузетан значај непризнавања једнострано проглашене независности КиМ од стране Шпаније.

Генерални секретар Квеста је још једном нагласио да Шпанија чврсто остаје при својој политици према КиМ и изразио пуну подршку Шпаније европским интеграцијама Србије.

Заједнички став је да земљама региона тре-

ба омогућити јасну европску перспективу, јер је једино интеграција региона у ЕУ дугорочни гарант стабилности и безбедности у овом делу Европе.

Државни секретар Спасојевић и генерални секретар Квеста потписали су *План билатералне војне сарадње за 2009. годину*. ■

Државни секретар Спасојевић одликован Орденом звезде италијанске солидарности

На свечаности у амбасади Италије, амбасадор Алесандро Мерола уручио је 2. јуна *Орден звезде италијанске солидарности* државном секретару Душану Спасојевићу за изузетан допринос развоју сарадње у области одбране између две земље.

Амбасадор Мерола је истакао да је ово признање додељено Спасојевићу због изузетног личног ангажмана у интензивирању билатералне војне сарадње која је потврђена са више сусрета на високом нивоу у последњих неколико месеци и која значајно доприноси укупно добрим односима две земље.

Орден звезде италијанске солидарности установљен је 1947. године и додељује се указом председника Републике Италије на предлог министра спољних послова.

Поред државног секретара Спасојевића, добитници *Ордена* су гувернер Народне банке Радован Јелашић, градоначелник Београда Драган Ђилас и политички директор Министарства спољних послова Борислав Стефановић. ■